

Diana GHEORGHIAN și Oana ȘTEFĂNESCU

Cristiana GAVRILĂ

Iadul este amintirea... Infernul e în noi

Dramaturgul suedez Jonas Gardell atrage atenția mai mult prin poezia replicii și trimerile biblice în această piesă cu titlu lung și incitant, ***iadul este amintirea fără puterea de a mai schimba ceva***, decât prin teatralitate. Viața este iadul și Infernul e în noi, iar moartea poate însemna mântuirea, aceasta ar fi „supraideea” de la care pleacă Gardell și pe care o dezvoltă în două povești suprapuse: una halucinantă, onirică, fantomatică a reprezentării binelui și a răului, a demascării dublului uman prin apelare la amintirile copilăriei și una a realității imediate, a frustrărilor înmagazinate cu îndârjire și păstrate cu răbdare masochistă până la explozia finală. Situația este construită pe un triunghi de familie cu două laturi inegale, două fiice care își dispută afecțiunea mamei aflată pe patul de moarte, într-un război al amintirilor care invadează prezentul și de unde toată lumea va ieși învinsă.

În mod normal, tocmai în a lega și a da o unitate scenică dublei desfășurări de planuri narrative ar consta dificultatea unei montări cu *iadul este amintirea...* Aflăm din caietul-program că Jonas Gardell inițial a scris această piesă ca scenariu pentru teatrul de păpuși care permite o mai mare libertate la nivelul imaginilor și al planurilor și, abia apoi, l-a transformat în text pentru actrițe. Spectacolul semnat de câștigătoarele concursului lansat stagiunea trecută de Teatrul Odeon, **DEBUT – tineri regizori**, Mariana Cămărășan și Alexandra Penciu, prima regizor,

cea de-a doua scenograf, care gândesc și lucrează spectacolele în tandem (*Amalia respiră adânc* de Alina Nelega și *Cui i-e frică* de Virginia Woolf de Edward Albee, la Teatrul Act, *Herr Paul* de Tankred Dorst și Ursula Ehler, la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila) sudează bine această disfuncție scenică, rezultatul fiind ofertant imagistic. Atenția sporită la detalii ajută plastic spectacolul și îl încarcă de simboluri. O pendulă este pornită la începutul reprezentației parcă pentru a măsura viața personajelor încremenită într-o așteptare stearpă și viața mamei care refuză să se scurgă. Muzica inserată în anumite secvențe punctează cu sunete grave și nervoase, ca un ticăit de ceasornic, problema timpului.

În așteptarea morții se destramă și se modifică amintiri, iar obiecte introduse în camera cu pereții îmbătrâniți (păpușile scoase în cutia copilăriei, rochița albă, argintăria, patul menajerei) întrețin la nesfârșit plăcerea disecției. Dulapul vechi capătă sens aproape cehovian, pentru că în jurul lui și al mamei și-a petrecut întreaga viața *Agnes* (Diana Gheorghian), fiica cea mare, rămasă acasă dintr-un sacrificiu exagerat care îi alimentează frustrările. *Viola* (Oana Ștefănescu) este actriță, a cunoscut gustul succesului, iubirea bărbaților, căldura și rutina familiei. Întreaga acțiune se desfășoară după rigorile unui album vechi de fotografii, amintiri cărora *mama* (Liana Mărgineanu) le-a întors spatele, ducându-și cu ea pedeapsa de a nu mai putea îndrepta nimic. Presentul este marcat fundamental de trecut, iar *Agnes* nu mai întrevede niciun viitor. Este o acumulare diabolică a urii, pe care Diana Gheorghian din păcate o duce prea des aproape de lacrimă. Actrița pare că își privește personajul din afară și este înduioșată de poveste, îi este milă de el. Atât *Agnes*, cât și *Viola* sunt victimele lipsei de afecțiune, doar că prima rătăcește căutând iubirea și vede salvarea în răzbunare. Sacrificiul ei este modalitatea de a se ascunde de ratare. Ea era aceea care vroia să se facă actriță și nu a reușit. Oana Ștefănescu înțelege mecanismul *Violei*, răsfățată de viață și mai pragmatică, așteaptă cu grabă moartea mamei, agonia prelungită îi încurcă programul și viața. Totuși, sunt momente de sinceritate, când și ea tânjește după iubirea mamei, dar în locul trecutului preferă prezentul. Ca expresivitate, însă, actrița este cu un ton mai sus pe tot parcursul reprezentației, nu și-a adaptat stilul de joc la apropierea de spectatori (spectacolul se desfășoară cu publicul pe scenă). *Mama*, acest personaj muribund și absent, apare doar în planul oniric al spectacolului, însoțită de *Kristina*, fetiță ascultătoare, cu semnificațiile unui înger prin care, în agonie, ar putea să îndrepte trecutul. Liana Mărgineanu are o prezență teatrală, impunătoare ca imagine, dar căreia îi adaugă o gestică și o rostire la fel de teatrale, iar procedeele deranjează. În rolul *Kristinei* și al *Denisei* (fiica *Violei*), Nicoleta Lefter. O actriță care impresionează prin firesc și nuanțarea celor două personaje.

Mariana Cămărășan și Alexandra Penciu au construit un spectacol, susținut ca imagine, coerent ca îmbinare de planuri și soluții scenografice, chiar curajoase. În final, peretele se desprinde și se dezvăluie o încăpere identică, cu aceleași obiecte, dar luminată și colorată, unde se întrevăd *mama* moartă și *Kristina* stând în patul mic. Din păcate, lipsește o unitate de joc actoricesc. Atente la detalii, fix acest detaliu de care ține reușita spectacolului le-a scăpat din vedere, iar când ai o distribuție formată din actrițe importante ale Teatrului Odeon, chiar dacă nu este ușor, trebuie să le dai tonul corect.

Teatrul Odeon – Iadul este amintirea fără puterea de a mai schimba ceva de **Jonas Gardell**. Un spectacol de **Mariana Cămărășan** și **Alexandra Penciu**. Cu: **Diana Gheorghian** (*Agnes*), **Oana Ștefănescu** (*Viola*), **Liana Mărgineanu** (*Mama/Mother*), **Nicoleta Lefter** (*Kristina/Denise*). Premiera: 19 iunie 2010.